

SZÍNHÁZ

ŚŁAWOMIR MROZEK Örvendetes esemény

SZEREPLŐK

FÉRJ
FELESÉG
ÖREGÚR
JÖVEVÉNY
CSECSEMŐ

I. felvonás

Szemben fal. A fal közepén nagy szárnyasajtó. Körülötte festett oszlopok és párkányzat. Az ajtószárnyakra festett mélyedésekben régimódi hadvezér- vagy filozófusarcmások. A falon bíbor- és aranytónusú tapéta. A fal nem fedi be teljesen a színpad hátsó részét, csak lezárja. Nem túl magas. Elöl két párnázott karosszék és egy kerek vagy ovális asztalka. Az asztalon tálca. A tálcán kancsó, két pohár meg egy csomag perec. A nézőtér felől nézve jobbról belép a Férj és a Jövevény. A Férj: meggyipiros házikabát, más színű nadrág, lakkcipő. Pomádés haj és gondosan ápolt bajusz. A Jövevény: elnyűtt szetter, kordnadrág, bakancs. A nyakában hosszú, vörös sál. Puha kalap, drótkeretes szemüveg. Lenőtt haj, jó néhány napja nem borotválkozott. Az egyik kezében elnyűtt bőrnőd, a másikban újság.

FÉRJ Ami a fürdőszoba-használatot illeti, mi magunk, én, a nejem meg az apám nagyon jól megvagyunk nélküle. Így ön sem érzi majd a hiányát.

JÖVEVÉNY (az újságot lobogtatva) De a hirdetésben világosan az áll.

FÉRJ Micsoda?

JÖVEVÉNY Hogy fürdőszoba is van.

FÉRJ Mit nem mond? Hol?

JÖVEVÉNY Itt. (Olvassa),,... Stílfürdőszoba. Márvány..."

FÉRJ Igen? Tudja kérem, az teljességgel lehetséges. Mondhatni, nagyon valószínű.

JÖVEVÉNY Valószínű? Tessék csak elolvasni!

FÉRJ Szükségtelen. Magam fogalmaztam a hirdetést.

JÖVEVÉNY Hát akkor?

FÉRJ Uram, ön igazán nem panaszkodhat stílushiányra. Tessék csak megnézni ezt az ajtót, amely a nagypapi szobájába vezet. Kiköpött császárkor. Mellesleg én, a nejem meg az apám... Tessék megnézni. Ó, stílusban nálunk nem szenved hiányt. Nálunk mindenek-előtt stílus van.

JÖVEVÉNY De fürdőszoba nincs.

FÉRJ Nincs. De biztosíthatom, ha lenne, felülmúlná az ön legmerészebb várakozását. Egyszerűen rendkívüli lenne. A mi családunkban...

JÖVEVÉNY Elhiszem. Akkor talán megmutatná az én szobámat?

FÉRJ Az ön szobáját?

JÖVEVÉNY (olvassa) „Napos, külön bejárátú szoba, tóra és a Mont Blancra néző ablakkal azonnal kiadó megfelelő feltételekkel...” Hol itta Mont Blanc? (A Férj a nézőtér felé mutat. A Jövevény kezét a szeme fölé emelve néz) Nem látom.

FÉRJ Ma fenséges ködköpeny borítja az Alpok királyát. A titokzatos homály látványa sem megvetni való érték.

JÖVEVÉNY Gyakran van ilyen kód?

FÉRJ Meglehetősen. Amióta itt lakunk, mindig.

JÖVEVÉNY Anyi baj legyen. A tavat már nem is kérdezem. Kiszáradt, igaz?

FÉRJ Eltalálta. Száraz év.

JÖVEVÉNY No, nem számít. De akkor legalább mutassa meg a szobámat.

FÉRJ Hogy is mondjam csak... Az egész lakás az ön rendelkezésére áll. Érezze otthon magát.

JÖVEVÉNY Ott? (Indul a középső ajtó felé)

FÉRJ (sietve útját állja) Kérem, oda ne. Nagypapi még nem kelt fel. Egyébként... még nem tud az ön érkezéséről. Megharagudhat.

JÖVEVÉNY De hát hol az a kiadó szoba?

FÉRJ Itt, ott, mindenütt. Az egész lakás az öné lesz.

JÖVEVÉNY Úgy értem, hogy nem lesz külön szobám?

FÉRJ Dehogynem, dehogynem. Nézzon csak körül, mennyi hely van itt...

JÖVEVÉNY De a szobám, az én saját, külön szobám!

FÉRJ Egészen őszinte leszek önnel. Olyan kifejezetten külön szoba szintén nincs.

JÖVEVÉNY Akkor meg mi az ördögnek ad fel ilyen hirdetést?

FÉRJ Mi mást tehettem? Írjam azt, hogy „kényelmetlen lakás, tele lakóval, komfort nélkül, sötét kilátással kiadó?” Hát nem úgy hangzana ez, mint egy rossz tréfa? Ki jelentkezik ilyen hirdetésre? Ön talán idefáradt volna, ha ezt olvassa?

JÖVEVÉNY Nem én.

FÉRJ No, látja. Kritizálni könnyű, de ha kicsit belegondol az ember...

Mindennek megvan a maga oka.

JÖVEVÉNY Engem a maga okai nem érdekelnek. És nagyon sajnálom, hogy így bedőltem. Volt szerencsém.

FÉRJ Viszontlátásra.

JÖVEVÉNY (gúnyyal) Örülök, hogy megismertem.

FÉRJ (még több gúnyyal) Részemről a szerencse.

JÖVEVÉNY (mérhetetlen gúnyyal) Megtiszteltetés számomra.

FÉRJ (iszonyatos gúnyyal) Sosem fogom elfelejteni.

JÖVEVÉNY (borzasztó gúnyyal) Kimondhatatlanul örvendek. (Kölcsönös udvariaskodás közben a jobb oldalra kerül és minden mondatnál mélyen meghajol)

FÉRJ (hasonlóképpen hajbókol, enyhültebben) Hogyan, máris megy?

JÖVEVÉNY (megáll az ajtóban) Úgy látom, felesleges vagyok.

FÉRJ Szó sincs róla. Kérem, maradjon.

JÖVEVÉNY Hát, ebben az esetben... (Visszajön)

FÉRJ Megkínálhatom?

JÖVEVÉNY Meg hát. (Leül)

FÉRJ (a kancsóból italt tölt a poharakba) Elnézést kérek.

JÖVEVÉNY Én kérek bocsánatot.

FÉRJ A békességre. (Odaadja a poharat)

JÖVEVÉNY Tudja, engem nem is zavarna, hogy nincs fürdőszobájuk, bár az igazat megvallva, nagyon csábított egy kellemes fürdő lehetősége. Egy igazi fürdőkádban! Istenem, nem is emlékszem, mikor fürödtem így utoljára.

FÉRJ Azt látom.

JÖVEVÉNY Parancsol?

FÉRJ Semmi, semmi. Csak folytassa. A sors útjai kifürkészhetetlenek.

JÖVEVÉNY Kész vagyok elfelejteni, hogy a Mont Blanc csúcsait-örökké felhők takarják. Bár, amikor a hirdetést olvastam, elképzeltem magamban: milyen kellemes lesz elnyúlni a forró vízben és bámulni a havas csúcsokat. Mert, ugye, ablak is lenne abban a fürdőszobában, ami nincs?

FÉRJ Természetesen.

JÖVEVÉNY Na, ugye. Mert évek óta nem látok mást, mint a város

kormos falait. Azért a tavat is sajnálom. A tó látványa szép gyerekkori emlékeket ébreszt bennem...

FÉRJ Megértem. Az ön édesatyja hajóskapitány volt.

JÖVEVÉNY Pontosan. Őr volt a helybéli állatkertben. Az akváriumokra vigyázott. Rengeteg akváriumra.

FÉRJ Aha, aha. Érdekes, érdekes.

JÖVEVÉNY Később végleg elvesztettem ezt a lehetőséget, és gondoltam, most talán minden újból visszatér. Tetszik tudni, az én életem nem sikerült a legjobban. Ha esetleg kaphatnék valami harapnivalót... mondjuk, egy szendvicset.

FÉRJ Hogyne. Csak ez a perec van itthon. Parancsoljon. *(Elébe tolja a pereceket)*

JÖVEVÉNY *(nekilát a falatozásnak)* Egyszóval, mikor megláttam a hirdetést, mondom, no, ez éppen nekem való. Kényelem, szép kilátás és mindenekelőtt saját, külön bejárható szoba. Csak az enyém, senki másé. Nekem óriási szükségem van nyugalomra, magányra. És mindez megfelelő feltételekkel. Ez azt jelenti, olcsón, mi?

FÉRJ Ingyen.

JÖVEVÉNY Hát persze. Ráadásul egy valószínű palotában. Egyszerű családból származom, de értem a módját, hogy kell jobb körökben mozogni. Bár természetesen ezek előítéletek, melyeket leküzdök.

FÉRJ Persze, persze.

JÖVEVÉNY Lemonthatok mindenről, a fürdőszobáról, a hegycsúcsokról, a tó csillogásáról, kivéve a saját szobámat. Nagy csapás volt, amikor megtudtam, hogy az sincs. És nem lehetne mégis tenni valamit?

FÉRJ Sajnos.

JÖVEVÉNY Gondolhattam volna. Ennyi szerencse egyszerre, ez nem az én világom. Hogy még egy csoda történjen... Szabad még egy perecet?

FÉRJ Tessék parancsolni.

JÖVEVÉNY Ah, nehéz. Mindegy, törődünk-bele a sors akaratába. Elég nekem egy ágy a közös szobában, egy príccs valahol a sarokban. Különben sem új dolog számomra. De nem lesz drága, ugye?

FÉRJ Valóban, nem tudom, hogy mondjam meg...

JÖVEVÉNY Ó, nem fogadhatom el ingyen, természetesen.

FÉRJ Ez nem ár kérdése. Csak... Talán jobb, ha megismeri az igazságot. A teljes igazságot.

JÖVEVÉNY Nem vagyok krózus, de megfizetem, ami jár érte.

FÉRJ Ágy sincs.

JÖVEVÉNY Hogyhogy ágy sincs?

FÉRJ Illetve ágy van, csak nem külön.

JÖVEVÉNY Hogy értem ezt?

FÉRJ Puha, kényelmes, nagyon széles ágy. Ó, ami a kényelmet illeti, igazán nem lesz oka szomolnivalónak.

JÖVEVÉNY Ez azt jelenti, hogy az ágyban nem leszek egyedül?

FÉRJ Pontosan.

JÖVEVÉNY Nincs szándékomban megbántani önt. Türelmes vagyok, és tiszteletben tartom mások gyengéit. De őszinteség fejében én is őszinte leszek. Nem osztózom az ön... kedvtelésében, és nem vagyok hajlandó egy ágyban aludni önrel, ha mégoly kényelmes is.

FÉRJ De nem velem, nem velem!

JÖVEVÉNY Hanem kivel?

FÉRJ Több személyről van szó.

JÖVEVÉNY *(feláll)* Úram, én kiadó szobát keresek, és úgy látom, rossz helyen járok. Tévedés. Én szegény vagyok, de tisztességes. Sajnálom, de nem számíthat rám ebben az ügyben.

FÉRJ Könyörgöm, ne menjen még, és ne siesse el a választ, legyen szíves előbb végighallgatni. Belátom, hogy a látszat ellenem szól, de higgye el, szó sincs itt semmiféle perverzitásról vagy beteges vonzalomról. Ellenkezőleg. Nemcsak hogy mindez legális és törvényes, de a legutóbbi pápai enciklika, a Crescite et Multiplicamini fényében egyenesen a legmagasabb erkölcsi normáknak is eleget tesz, a keresztény etika minden elismerésére igényt tarthat. Ez a ház sok nemzedéken át az erkölcsök és hagyományok őrzője volt, és soha nem javasolnék önnek olyasmit, ami ellenkezik az Egyház tanításaival.

JÖVEVÉNY Ateista vagyok.

FÉRJ Nem baj. A világi etika szemszögéből sem találni javaslatomban semmi kivételmentet. Az én házamban nem talál semmit, ami a meglévő társadalmi rendet zavarhatná.

JÖVEVÉNY Szocialista vagyok.

FÉRJ Szocialista?

JÖVEVÉNY Inkább anarchista.

FÉRJ Pompás. Ebben a házban kitűnő anyagot gyűjthet az elméletéhez.

JÖVEVÉNY Téved. Mint anarchista, sajátos módszereket alkalmazok.

FÉRJ Mi a lényege?

JÖVEVÉNY Semmit nem röpítek a levegőbe. Abból a meggyőződésből indulok ki, hogy előbb vagy utóbb minden magától a levegőbe repül. Csak várni kell egy kicsit. Én tehát várok, megfelelő helyet keresek a megfigyelésre és figyelemre. Csalhatatlan módszer. A bomba vagy a dinamit idegen a lelkivilágomtól, és a látványt is tönkreteszi. Az idő sokkal jobban segít a gondon, és megfelelően gyönyörködhetünk a pusztulásban. Én ugyanis anarchista esztéta vagyok.

FÉRJ Az Isten küldte önt.

JÖVEVÉNY Említettem már, hogy nem hiszek Istenben.

FÉRJ Az mindegy. A legfontosabb, hogy ön a legmegfelelőbb ember, akivel e szomorú környezetben valaha találkozhattam.

JÖVEVÉNY *(körülnéz)* Szomorú környezet? Ahogy elnézem, nem rossz itt. Jól mehet maguknak. *(Perecet vesz)* Prima perec.

FÉRJ Ez nem anyagi kérdés. És hogy apróhirdetést adtam fel, korántsem azért tettem, mintha pénzre volna szükségem. *(Titokzatosan)* Esküdjön meg.

JÖVEVÉNY Miért?

FÉRJ Hogy egyetlen szóval sem árulja el senkinek, amit most mondani fogok. Senkinek. Legkivált... *(A szárnyasajtó felé)* neki.

JÖVEVÉNY De mire való esküdni?

FÉRJ Esküdjön meg, kérem.

JÖVEVÉNY De hát...

FÉRJ Emberéletről van szó.

JÖVEVÉNY Kinek az életéről? Meghal valaki?

FÉRJ Ellenkezőleg. Esküdjön a becsületére.

JÖVEVÉNY *(feláll, és két ujját a magasba emeli. Visszaül)* Nem.

FÉRJ Megtagadja?

JÖVEVÉNY Nem, de hogy őszinte legyek, nem sokra menne velem. Egy anarchista esküje...

FÉRJ Valóban, erre nem gondoltam. Van esetleg valami, ami szent ön előtt?

JÖVEVÉNY Esetleg magamhoz veszem a maradék perecet.

FÉRJ De nem szól senkinek?

JÖVEVÉNY Ó, egész biztos nem.

FÉRJ Akkor tessék, fogja és hallgasson.

Jövevény zsebre teszi a perecet. Férfi idegesen járkal

Feltárom ön előtt ennek a háznak a tragédiáját. Én és nejem gyermektelenek vagyunk. Ó, nem azért, mintha nem lehetne gyerekünk, vagy mert nem szeretnénk. Az apám nem engedi.

JÖVEVÉNY Hogyan... ilyen, hogyha nem tévedek, nagy múltú család...

FÉRJ A gótoktól, a vizigótoktól és az osztrogótoktól származunk.

JÖVEVÉNY Akkor annál inkább csodálkozom, hogy az ön édesatyja nem gondol e nagy múltú család fennmaradására.

FÉRJ A saját halhatatlanságában bízik. És az a gyanúm, nem teljesen alaptalanul.

JÖVEVÉNY Ó!

FÉRJ Igen. Soha életében nem volt egy tüdőgyulladás, de még egy nyavalyás bélhurutja sem, miközben én... reumában szenvedek. Rendületlenül él, és a legjobb egészségnek örvend. Így aztán úgy véli, egymaga képes fenntartani a nevünket. Akkor is, ha én már... ha engem...

JÖVEVÉNY Ó, nem, nem, nem szabad erre gondolni. Isten ments, jobb lesz lekopogni. *(Lekopogja az asztalra)*

FÉRJ Ó, tudom én, mire számít az öregúr. Minek nekem unoka, ha egyszer sosem halok meg? Mi hasznom lenne egy utódból? Semmi, csak veszíthetek vele. A gyerek megfoszt a kiváltságaimtól, ami mindaddig engem, az öreget illetett. Majd bolond leszek megosztani a tejbepapimat egy kis pisissel, nem is beszélve a szarvasgombáról meg a pezsgőről. Egy újszülött félrelök engem a múltba, és ha ráadásul még az életerőmet is öröklí, képes lenne siettetni a pusztulásomat. Ergo vagy én, vagy ő. Ha ő megszületik, én meghalok. Ezzel szemben, ha nem jön világra, én tovább élhetek. Így kalkulál.

JÖVEVÉNY De hát nem hiányzik neki egy édes kis csöppség, akit a térdén lovagoltathatna, hintáztathatna és mondhatná neki: utyuliputyuli?

FÉRJ Arra itt vagyok én.

JÖVEVÉNY Ön? Elvégre ön mégiscsak felnőtt ember... Semmiképpen nem gyerek már, ha szabad így mondanom.

FÉRJ Ez igaz. Nem vagyok már fiatal, de úgy kezel, mint egy gyereket. Még egy megaláztatás.

JÖVEVÉNY Hallatlan... És... talán a térdére is szokta ültetni?

FÉRJ (szemlesütve) Megesik.

JÖVEVÉNY (kitör belőle a nevetés) ... Az állacskáját csiklandozza... kic-kic...

FÉRJ Ez a legkevesebb.

JÖVEVÉNY Kutyuli-mutyuli...

FÉRJ (sértetten) Ne beszéljünk többet erről.

JÖVEVÉNY Hát ez óriási!

FÉRJ Fejezzük be ezt a témát, azt mondtam. (Szenvedélyesen) De üt még a bosszúállás órája! Csak hozzuk világra a bosszúállót! Akkor aztán összefogunk... (Észbe kap) Mellesleg nem az én maganéletemről van szó. Engem mindenekelőtt a civilizáció érdekel, a fejlődés!

JÖVEVÉNY Bocsánat, de nem egészen értem.

FÉRJ Nem csak fürdőszobánk nincs. Nincs folyóvíz, nincs gáz, villany és csatorna sem!

JÖVEVÉNY És azt akarja, hogy én itt lakjam?

FÉRJ Minden megváltozik, csak le kell raknunk az új élet alapjait. Megfelelő körülményeket kell biztosítani a gyerekeknek. Pelenkát kell mosni, vizet forralni, elpusztítani a baktériumokat... A gyermek ügye nem csak az én személyes feladatom. Ez új beruházás, ez higiénia, ez a civilizáció betörése, a közjó érdeke!

JÖVEVÉNY Meggyőződött. De én az ön helyében nem sokat törődnék a kedves papával. Ha ön és a kedves felesége nekifognának...

FÉRJ Ez nem ilyen egyszerű. Az öregúr folyton résen van, gyanakvó és tapintatlan. Soha egyetlen pillanatra nem hagy magunkra bennünket, megköveteli, hogy legalább egyikünk mindig vele legyen. Soha nem lehetünk kettesben.

JÖVEVÉNY Nem engedi?

FÉRJ Nem.

JÖVEVÉNY És nem lehetne erőszakkal?

FÉRJ Látszik, hogy nem ismeri még. Előrehaladott kora ellenére erősebb, mint én, mint ön, vagy akár mint mi ketten együttvéve. Iszonyatos erőben van. És ráadásul mint volt tábornok egyetlen lépést sem tesz a kardja nélkül.

JÖVEVÉNY És mikor alszik?

FÉRJ Erőszakosságában odáig ment, hogy velünk együtt alszik, egy ágyban. És olyan éber az álma, hogy a legkisebb neszre felriad. És mint az öregek általában, kevés alvással beéri.

JÖVEVÉNY Altató?

FÉRJ Minden altatónak ellenáll. Hányszor próbálkoztunk már kloroformmal, láthatatlan pirulákat kevertünk az ételébe, hiába. Lenyeli, és még kér. Egyszer egy tekintélyes adag étert adtunk neki kompót helyett, olyan élénk lett tőle, hogy két nap, két éjszaka whistezni kellett vele, összeestem már a fáradtságtól, leragadt a szemem. Vulkán ez, nem ember.

JÖVEVÉNY Hát akkor reménytelen a dolog.

FÉRJ Nem, van megoldás. Van egy biztos tervünk a feleséggel, csak szükségünk van valakire, aki segít a végrehajtásban. Az öregúr rémesen unatkozik éjszaka. Énekel, motyog, régi történeteket mesél, pasziánszozik, de mindez nem elég neki. Nagyon boldog lenne, ha találna egy partnert magának. Ez a valaki elbeszélgetne vele, vagy akármilyen más módon elterelné a figyelmét. Akkor aztán... Tetszik érteni.

JÖVEVÉNY Én?

FÉRJ Ha hajlandó lenne velünk aludni mint albérlő...

JÖVEVÉNY Be kell látnia, hogy ajánlata meglehetősen szokatlan.

FÉRJ Kap egy monogramos pizsamát.

JÖVEVÉNY A lehetőségeim korlátozottak.

FÉRJ Ami a lakbért illeti, a lehető legalacsonyabbra fogjuk leszállítani.

JÖVEVÉNY ... És állandó munkám sincs.

FÉRJ Ez esetben a lakberről meg is feledkezhetünk.

JÖVEVÉNY Nehéz idők...

FÉRJ És honorálni fogjuk a kialvatlanságát, a lehető legbőkezűbben honorálni fogjuk. És teljes ellátás. Természetesen velünk is étkezik.

JÖVEVÉNY Aztán miről beszélgessek az öreggel?

FÉRJ Ó, ő maga szolgáztatja a témákat. Számos hibája mellett széles látókörű, művelt ember az apám. Igazán kellemes dolog beszélgetni vele. Távlatokat nyit. Sokat megélt, sokat látott.

JÖVEVÉNY És elférek majd?

FÉRJ Ó, hely van bőven. Egyébként alhat a lábunknál is. És külön

párnát kap.

JÖVEVÉNY Rendben volna, de... Lakbér, ellátás, pizsama, nagyon alantas dolgok ezek. Nem kívánok olyan előnyökhöz jutni, amelyek nem egyeznek eszméimmal. Elvégre anarchista vagyok. Segédkezni az arisztokrácia szaporodásában, milyen feladat ez egy anarchistának?

FÉRJ Megértem önt, és tisztelem az aggályait. Beszéljünk hát a politikáról. Nem a nevem továbbvitelének önös érdeke vezet, úgy vélem, az utód megszületése messzemenő változásokat hoz majd. Szó sincs tehát konzervatívizmusról, ellenkezőleg, a fejlődés a cél. Apám zsarnok, meggyőződéses és született despotá, én pedig demokrata vagyok, a reformok és a fejlődés megszállottja. Itt feudalizmus van, vagy ha az ön fülének így jobban hangzik: abszolút monarchia. Legfőbb ideje, hogy leszámoljunk az érlelmeszedéssel és a zsarnoksággal. Egy csecsemő a háznál, ez új élet, ez a jövő, ez maga a forradalom! Mi kell még önnek?

JÖVEVÉNY Liberálisokkal szövetkezzek?

FÉRJ Nem tagadom, ellensége vagyok az anarchiának. De nem szükséges, hogy azonos legyen a világnézetünk. Elég, hogy közös az ellenség. Minden szándék dicséretes, ha a zsarnokság megdöntésére irányul. Ha szereti a szabadságot, velünk kell tartania.

JÖVEVÉNY Rendben! (Kezet fognak) Éljen az anarchia!

FÉRJ Vivát demokrácia!

II. felvonás

A színpad közepén nagyon széles ágy. Az ágy közepén, arccal a közönség felé, fekszik az Öregúr, magasra polcolt párnákon, vérvörös arccal és ezüstös oldalszakállal. Fehér hálóinget és háromszögletű kalapot visel, olyat, amelyet régen katonai parádékon meg diplomáciai fogadásokon hordtak. A díszes kalapon aranyzsinór és fehér tollforgó nagyon nagy. Az Öregúrtól balra alszik a férj, meggyipiros, fényes selyempizsamában, jobbra a Feleség, hálóingben, kibontott hajjal. Mindhárman egy közös, bíborszínű takaróval vannak betakarva, de mindegyikük feje alatt külön párna. Az ágy végében, „lábnál” alszik a Jövevény, ugyanolyan pizsamában, mint a Férj. A paplanon fekszik, nincs betakarva, a feje kis fehér párnán, háttal a közönségnek. Az ágy akkora, hogy az alvók közt meglehetősen távolság van. Síkja kissé megdőlve, hogy jobban lehessen látni. Mindkét oldalán gyertyatartók állnak. Mindegyikben néhány égő gyertya. A díszlet egyébként ugyanaz, mint az 1. felvonásban. Az asztalka és a fotelok nincsenek a színen

ÖREGÚR Alusznak, alusznak és alusznak. Semmit nem akarnak, csak alusznak. Ó, tudom én, miért akarózik olyan nagyon aluszkálni! Az a gyanúm, hogy arról álmodnak, miként szökjének el tőlem. Itt a testük, itt fekszenek mellettem, de hol a lelkük? Vándorolnak álrukba messze, messze. Hová? Azt nem tudom, de nyilván oda, ahol én nem vagyok. Mit csinálnak ott? Nyilván mindent, amit én itt nem engedek meg nekik. Mégse mehetnek utánuk az álrukba, hogy megmondjam, mit szabad és mit nem szabad.

A Férj horkant álmában, és valami értelmetlent mormol

Mi? Micsoda? Beszélj érthetőbben...

A Férj a másik oldalára fordul és megmarkolja a párnáját

Nem mondja. Íme, a bizonyíték, hogy a gyanúm alapos. Nem mondja, és miért nem mondja? Mert valami bűnös dologról álmodik. Különbözően miért ne mondaná meg? Valamennyien bűnös dolgokról álmodnak, orgiákról, bujálkodásról, disznólkodásról. És mindezt itt mellettem, szégyentelenül és büntetlenül. Irtózatos.

A Feleség beszél valamit álmában, nem érteni. Megfordul, a párnáját ölelgeti

Hát ez? Ez meg mit álmodhat megint? Ki sem nézné az ember ebből az édes és tiszta arccskából. Régi szép idők, mikor még a boszorkányok ocsmány, rút vénasszonyok voltak. Könnyű dolga volt a becsület órének, a büntető kéz gazdájának. Csak ránézett, máris tudta, kivel van dolga. De manapság le kell leplezni a csalárd szépséget, a hamis ártatlanságot... De hogyan lehetünk az álmok fátylai mögé, ahol biztonságban garázdálkodhatnak a bűnös vágyak? Eltéphetjük, de akkor nem lehet tetten érni, a függönnyel

együtt az egész színelőadás szertefoszlik. Ó, ha egyszer eljuthatnánk az álom határáig, ahol kibeszéljük minden ocsmányságukat, és lesülthetnánk! Érzem, hogy tűz van a házamban, de nem látom a lángokat. Csak érzem, hogy ég, hogy ég. Ha megpillanthatnám, csak egyetlen pillantást vehetnék rá.

A Jövevény hirtelen erősen horkolni kezd

Ez is elaludt. Micsoda dolog! Alighogy bemutatkozott és levetkőzött, alighogy elrebegett egy Miatyánkot, azt se hiszem, hogy igazán imádkozott, csak dűnyögött valamit, aztán lecsukta a szemét, és máris aludt, mint a bunda, pedig még beszéltem hozzá, éppen egy parti whistet akartam javasolni. Szép kis társaság, mondhatom. Micsoda alakot engedtem be a házamba! Ennyi erővel egy fatuskóval vagy egy darab krumplival is cseveghetnék. Még különül, mert azok legalább nem alusznak, és nem idegesítenek a ronda horkolásukkal. *(Kétségbeesetten)* Alusznak, mind alusznak. *(Párnája alól lapos ezüstkulacsot húz elő, iszik, eldugja a kulacsot)* Ugy ám. Itt hagyni az öreget, és elmenni valahová, ahol büntetlenül lehet fickándozni. Szép dolog, mondhatom. Itt hagytak, és szépen odébbálltak. És miért? Mert nem szeretnek. Mert bölcs vagyok, mert tisztességes vagyok. Törődnek is az én bölcseségemmel, az én bánatommal?! Mit nekik az én atyai szeretetem, az én gondoskodásom. Nem kell. Nem is törődnek velem. *(Elérzékenyülten)* Szegény, elfelejtett öreg, mindenki elhagyta. Olyan vagyok, mint Jób, itt ülök tisztátalan vágyaik romjain. Lehet, hogy ki is nevetnek álmukban? Jól kitoltunk az öreggel. Elég behunyni a szemünket és... sutty! Máris szabadok vagyunk. És ha-ha és he-he-he. Nem! Nem bírom tovább. Szabadok? Majd adok én nektek szabadságot! *(Párnája alól trombitát húz elő és megfújja)*

A Férj és a Feleség felriad. A Jövevény tovább alszik

FÉRJ *(félálomban)* Mi... mi... mi történt?

ÖREGÚR Semmi sem történt, csak nem bírom tovább nézni az aljasságokat.

FELESÉG *(félálomban)* Drágám...

ÖREGÚR *(gyanakvóan)* Miféle drágám, mi az, hogy drágám?

FÉRJ *(szívéhez kap)* Jaj, a szívem...

ÖREGÚR *(gyanakvóan)* Miféle szív, mi az, hogy a szívem...

FÉRJ Azén rossz szívem. Meg is ölhetett volna a papa.

ÖREGÚR Lárifári. Sokkal öregebb vagyok, mint te, mégis kitűnően érzem magam.

FELESÉG Jaj, a fejem...

ÖREGÚR *(gyanakvóan)* Miféle fej, mi az, hogy a fejem...

FELESÉG Fáj. Majd szétmegy.

ÖREGÚR Mert agyonaluszszatok magatokat. Vegyetek példát rólam.

Én nem alszom, és sohasem fáj a fejem. És tudjátok, miért? Mert tiszta a lelkiismeretem.

FÉRJ Minek ébresztett fel bennünket?

ÖREGÚR Hogy ráncba szedjelek.

FÉRJ Arról volt szó, hogy whistezni fog.

ÖREGÚR Arról, arról, de nem volt kivel. Ez az albérlő is elaludt, éppolyan, mint ti. Hé, nézzétek. Még mindig alszik.

A Jövevény rendületlenül horkol. Mindhárman döbbenetn nézik

FÉRJ Hihetetlen.

ÖREGÚR Mit mondtam?! Keltsétek fel, egy-kettő!

FÉRJ *(rázni kezdi a Jövevényt)* Halló, ébredjen!

A Jövevény mormog, de tovább alszik

Tessék felébredni!

A Jövevény alszik

Segítsetek!

Mindhárman ébresztgetni próbálják, a Jövevény alszik tovább

Ez egyszerűen képtelenség.

ÖREGÚR Várjatok csak! Majd én segítek rajta. *(Nagyot szippant a levegőből, és beletrombitál a Jövevény fülébe)*

A Férj és a Feleség befogja a fülét

FELESÉG A fejem!

FÉRJ A szívem!

FELESÉG Széthasad!

FÉRJ Szűr! ... Hagyja már abba, papa!

ÖREGÚR *(addig fújja a trombitát, amíg győzi szusszal. Csak akkor hagyja abba, amikor már nem bírja tovább. Liheg, levegő után kapkod)* Mindennek van határa!... A természet csodája... Egész kifulladtam, jaj, a tüdőm...

FÉRJ Mit tegyünk?

FELESÉG Hívjunk orvost?

FÉRJ Hiszen a papa még a holtakat is feltrombitálná!

ÖREGÚR Bizony. Tehát ez azt jelenti, hogy él, csak nagyon mélyen alszik.

FÉRJ Nincs mit tenni. Megvárjuk a reggelt, hátha magától felébred.

ÖREGÚR Aha! És mi lesz azén whistemmel? Ti megint elalusztok, én pedig megint unatkozni fogok reggelig. Nem, szó sem lehet róla. De van még egy lehetőség, nem szabad rögtön beletörödni a kudarcba. *(Párnája alól előveszi a kulacsot, lecsavarja a kupakját és a Jövevény orra alá dugja)*

A Jövevény felemelkedik, mint egy holdkóros. Az Öregúr addig emeli a kulacsot, amíg a Jövevény ülőhelyzetbe nem kerül

FELESÉG Felkelt!

FÉRJ Felébredt!

ÖREGÚR *(diadalmasan)* Látjátok! Ez hatott. Elbánok én mindenkivel.

A Jövevény dűnyög és kinyújtja a kezét a kulacs után

No, ezt az ügyes ébresztésre! *(Iszik, a kulacsot visszadugja a párnája alá. Kártyapaklit vesz elő, kever)*

JÖVEVÉNY Hol vagyok?

FÉRJ Még kérdezi? *(Halkan, miután meggyőződött róla, hogy az Öregúr a kártyákkal van elfoglalva)* El kellett volna szórakoztatnia az Öregurat, maga meg aludt, mint a bunda. Szépen kitolt velünk.

JÖVEVÉNY Én?

FÉRJ Elfeledkezett a megállapodásunkról.

JÖVEVÉNY Én...

FÉRJ Azt hiszi, a két szép szeméért fogadtam be?

JÖVEVÉNY De...

FÉRJ Sért a közömbössége.

JÖVEVÉNY Ha lehetne...

FÉRJ Csomagoljon, és azonnal hagyja el a házunkat!

JÖVEVÉNY Most? Éjnek idején?

FÉRJ Haladéktalanul. Ki innen!

ÖREGÚR *(füléhez teszi a kezét)* He? Mit sugdolóztok ott?

JÖVEVÉNY Hát, ahogy gondolja. De lehet, hogy az öregúr más véleményen lesz. Különösen, ha elmondom, mit álmodtam. *(Az Öregúrhoz)* Elmesélem, mit álmodtam.

ÖREGÚR Hangosabban, hangosabban. Mit álmodtál, fiatalember?

JÖVEVÉNY Azt álmodtam, hogy... De nem tudom, elmondhatom-e.

ÖREGÚR Csak bátran, bátran!

JÖVEVÉNY Azt álmodtam, hogy hirdetést olvastam az újságban egy kiadó szobáról...

ÖREGÚR Ez nem érdekes.

JÖVEVÉNY Majd mindjárt az lesz. Elmegyek a megadott címre, a tulajdonos fogad, egy kicsi, bajuszos, ocsmány pofájú alak. FÉRJ *(fojtott hangon)* Mit merészel...

JÖVEVÉNY Elmondom, mi járásban vagyok, hogy a hirdetés meg minden, és szobát keresek. Erre kerülgetni kezd, mint macska a forró kását. „Külön szobát nem tudok adni. Legjobb esetben egy ágyat.” Belementem. Mit tehettem? Mire ő: „De az ágy sem külön ágy.” Hogy az ágy sem külön ágy! Hallottak már ilyet, uraim?

ÖREGÚR Érdekes, nagyon érdekes.

FÉRJ *(fojtott hangon)* Hagyja abba!

JÖVEVÉNY És nem is ketten alszunk egy ágyban, hanem többen. Én csak ámultam, mert ilyet még életemben... Erre azt mondja... FÉRJ Elég.

JÖVEVÉNY ...hogy elmondja nekem a család nagy tragédiáját...

ÖREGÚR *(kezét a füléhez tartva)* Hogy mondta?

JÖVEVÉNY A többi most már rövidre fogom, mert felmondásban vagyok, azonnal mennem kell. „Segítenie kell”, mondja az alak. „Én és nejem...”

FÉRJ Hisz senki nem kergeti el magát..

JÖVEVÉNY Nem?

FÉRJ Persze hogy nem. Úgyan.
JÖVEVÉNY Különös. Úgy tűnt...
FÉRJ Félreértés. Addig marad, ameddig jólesik.
JÖVEVÉNY Az más.
ÖREGÚR *(türelmetlenül)* No és mi történt aztán?
JÖVEVÉNY Nem tudom. Felébredtem.
FÉRJ Úfff... hála istennek.
ÖREGÚR Hogyhogy felébredt?
JÖVEVÉNY Csak úgy, rendszeren. Ön a tanúm.
FÉRJ Valami ostoba álom lehetett, papa kérem.
JÖVEVÉNY Én is azt hiszem.
ÖREGÚR Örökké egy és ugyanaz! Mikor alusznak, semmit nem tudni.
Aztán mikor mesélni kezdik, mit álmodtak, soha nem mondják végig.
Ez az álom nagyon gyanús nekem.
JÖVEVÉNY Úgyan. Nincs benne semmi.
FÉRJ Képzeld.
FELESÉG Tényleg csacsóság.
JÖVEVÉNY No és most, hogy kialudtam magam, harapnék valamit.
(A Feleséghez) Lenne olyan kedves valami hideg sültet vagy süteményt!? Mindig éjjel jön meg az étvágyam.
FELESÉG *(a Férfihez)* Én fogom kiszolgálni? Erről szó sem lehet.
JÖVEVÉNY Megvan, megvan, azt hiszem, eszembe jutott, mit álmodtam azután.
FÉRJ Hozz neki valami ennyivalót! Várj, én is megyek.
ÖREGÚR Feküdj! *(A Jövevényhez)* Tetszel nekem, fiatalember. És tudod, miért? Mert egyedül élek, nincs párom. Minden szerencsétlenség az eredendő büntől, Ádámtól és Évától származik. Ezért vigyázok, nehogy megismétlődjön a botrány. Ha az Úr segítségére lehettem volna a paradicsomban, biztos nem történik semmi.

A Feleség kimegy balra. Az öregúr a kártyát keveri

Játsszunk?
JÖVEVÉNY A legnagyobb örömmel.
ÖREGÚR Whistezzünk!
JÖVEVÉNY Az jó játék, csak egy kicsit régmódi.
ÖREGÚR Örülök, hogy tetszik magának.
JÖVEVÉNY Csakhogy én nem tudok kártyázni. Legkevésbé whistezni.
ÖREGÚR Nem tudta előbb megmondani?
JÖVEVÉNY Akartam, de aludtam.
ÖREGÚR Hát én most mit csináljak? Semmilyen kártyajátékot nem ismer? A csapd le csacsit sem?
JÖVEVÉNY Azt még úgy se.
ÖREGÚR Sohasem tanult kártyázni?
JÖVEVÉNY Tanultam, de nem volt tehetségem.
ÖREGÚR *(kétkedően)* Ez igaz. A kártyához ész is kell.
JÖVEVÉNY És utálok a hazárdjátékot.
ÖREGÚR Szamárság. Egy kis szerencsejáték nem árt meg.
JÖVEVÉNY Meg aztán nincs szerencsém.
ÖREGÚR Meg kell próbálni.
JÖVEVÉNY És félek a káros szenvedélyektől.
ÖREGÚR Úgyan, gyerekkorom óta játszom, na és? Semmi. Ha nincs kedvem, nem játszom és kész. *(Kiabál)* Játsszunk vagy nem játszunk?!

JÖVEVÉNY Ha a tábornok úr ragaszkodik hozzá... Most jut eszembe, ismerek egy játékot, de nagyon rosszul, hallomásból.
ÖREGÚR Mi a neve?
JÖVEVÉNY Kiment a fejemből. Hogy is hívják... Ja, igen, póker, azt hiszem. Igen, alighanem póker.
ÖREGÚR No, csakhogy eszébe jutott. Életemben nem láttam még ilyen nehéz embert.
JÖVEVÉNY Lehet, hogy tényleg van egy ilyen játék?
ÖREGÚR Van, van, de nehéz az neked.
JÖVEVÉNY Sajnos, mást nem tudok.
ÖREGÚR Hát legyen póker. A te bajod, ha könnyebbet nem tudsz. Tartom a bankot.
JÖVEVÉNY Az mit jelent, kérem szépen, hogy tartom a bankot?
ÖREGÚR Azt, hogy én osztom a lapokat, mert te még azt se tudnád.
JÖVEVÉNY Miben játszunk?
ÖREGÚR Semmiben. Sajnálhalak.
JÖVEVÉNY Nem, ezt nem engedhetem meg. Tele vagyok ambícióval, kérem tisztelettel, csak nem tudok kártyázni. Tessék engem egyenrangú partnerként kezelni.
ÖREGÚR Jól van, jól van. Akkor ajánljon valamit.
JÖVEVÉNY Ha nem tévedek, valami kellemes illatot éreztem álom-

ban. *(Szimatol, mint egy vizsla. Orrával az öreg párnájához közelít. Odamutat)* Aha, ott!
ÖREGÚR *(kihúzza a párna alóla kulacsot)* Erről van szó?
JÖVEVÉNY Ó, pontosan!
ÖREGÚR És mit tesz fel ellenébe?
JÖVEVÉNY Valami csak akad. *(Az ágy alá nyúl, és előhúzza a bőröndjét. Felnyitja. Elővesz egy dugó és címke nélküli üveget. Az üveget az Öregúrnak adja)*
ÖREGÚR *(bizalmatlanul nézegeti, szagolgatja, szájával lefelé fordítja az üveget)* Üres.
JÖVEVÉNY Nem vitás.
ÖREGÚR Jól van. Úgyis csak formalitás az egész. *(A kulacsot és az üveget az ágyra teszi, kettőjük közé. Átadja a paklit a Jövevénynek.)*
JÖVEVÉNY Mit csináljak vele?
ÖREGÚR Emeljen.

A jövevény emel. Az Öregúr oszt. Mindketten kézben tartják a lapokat

JÖVEVÉNY És most?
ÖREGÚR Terítsen! Terítse ki a lapjait!

Jövevény mutatja a lapjait

FÉRJ *(belenéz a Jövevény lapjaiba)* Forpász.
ÖREGÚR *(terít)* Full. Vesztett az úr. *(Elteszi az üveget meg a kulacsot)*
JÖVEVÉNY Így nem megy. Ha éhes vagyok, folyton veszték.
ÖREGÚR Lárifári, vesztett az úr, mert én nyertem, és mert én sohasem veszték ilyen fuserokkal, mint az úr, ha-ha-ha.
JÖVEVÉNY Ha-ha. Játsszunk még!
ÖREGÚR Mibe?
JÖVEVÉNY A trombitába. Mindig trombitáról álmodoztam. Már gyermekkoromban, mikor az akvárium partján üldögéltem... ÖREGÚR És mit tesz fel ön, kedves bős játékosom? Ez egy gyönyörű trombita. Emlék az ezredtől.

Jövevény egy ócska ébresztőórát vesz elő a bőröndből, és az Öregúrnak adja. Öregúr a füléhez tartja, hallgatja, megrázza, újból hallgatja

Nem jár. *(Visszaadja)*

Jövevény az ágy szélére térdel, ledobja az órát a földre. Felveszi, az öregnek adja. Öregúr a füléhez tartja

Jár.

JÖVEVÉNY Ez egy kitűnő ébresztőóra.
ÖREGÚR *(csúfalkodva)* Mindig ébresztőóráról álmodoztam, ha-ha!
JÖVEVÉNY Ha-ha!

Az Öregúr kever, átadja a paklit a Jövevénynek, hogy emeljen, Jövevény emel, Öregúr oszt

ÖREGÚR Terítsen.
FÉRJ *(Jövevény lapjait nézve)* Nem tanácsolom.
ÖREGÚR Hé, ott, nem kotyogunk bele.
JÖVEVÉNY Hallotta, mit mondott a tábornok úr? Nem kotyogunk bele!
FÉRJ *(megsértődik)* Ahogy gondolja. *(Félrehúzódik)*
JÖVEVÉNY *(kirakja a kártyáit)* Bumm!
ÖREGÚR *(kirakja)* Drill. Vesztett az úr. *(Elteszi az ébresztőórát meg a trombitát)* Egész szépen fejlődik, ha-ha!
JÖVEVÉNY Óriási szerencséje van a tábornok úrnak.
FÉRJ Nem mondtam? Jobb lett volna, ha rám hallgat.
ÖREGÚR Nos, elég volta leckéből?
JÖVEVÉNY Nyilvánvaló, hogy a képességeim...
ÖREGÚR Hát igen, hát igen.
JÖVEVÉNY És az ön kolosszális tudása.
ÖREGÚR Ami igaz, az igaz.
JÖVEVÉNY Azt hiszem, a legjobb lenne abbahagyni.
ÖREGÚR Mi az? Meghátról?
JÖVEVÉNY Nincs esélyem.
ÖREGÚR *(kétségbeesetten)* Hisz csak most kezdtük el!

Férj intetet a Jövevénynek

JÖVEVÉNY Éppen ezért kell fékezni a szenvedélyt, amíg lehet.

ÖREGÚR Csak egyetlenegy!

JÖVEVÉNY A szerencse ellenem fordult.

ÖREGÚR Még megfordulhat.

FÉRJ Játsszon velem! (Súgva) Ez a dolga. Elvégre ezért van itt.

JÖVEVÉNY Nem.

ÖREGÚR Leges-leges-legutoljára. Abba játsszunk, amibe ön akar.

JÖVEVÉNY Ez esetben... Játshatnánk esetleg a tábornok úr kalapjába?

ÖREGÚR Nem lehetne valami másba? Nem szívesen kockáztatok kártyán a mundér becsületét. Mikor díszszemlét rendeltem el, tizezer szempár meredt rám egy emberként. óriási tekintélyem volt előttük.

JÖVEVÉNY Persze. Mindig szerettem volna egy csákót, hogy tiszteljenek az emberek. Tetszik tudni, apámnak is volt egyenruhája, és felvette a csákóját, mikor az állatokat etette. Nagyon tisztelték őt az állatok.

ÖREGÚR Nézd csak ezt a paszományt, fiatalember. Tudod, miért nem rakult meg? Mert a zászló örökre kifényesítette. Ebben az alattvalók rajongása és az ellenség gyűlölete van, és mindkettő csodálata. A tradíciók, a nemesség és a becsület. Dicsőség, hűség és egyetértés. És mit adhatnál cserébe ennyi magasztos dolog szimbólumáért?

JÖVEVÉNY ó, én is szolgálhatok különlegességgel... Alighanem megnyeri a tábornok úrtetszését. Egy pillanat... (Egy tiroli bőrnadrágot, azaz Lederhose"-t húz elő)

ÖREGÚR Ez micsoda?

JÖVEVÉNY (szerényen, de azért tisztában van a hatással) Tiroli népviselet.

ÖREGÚR Maga tiroli?

JÖVEVÉNY Nem, de legutóbb színészként dolgoztam. Kis szerep...

Tetszik tudni, az ember szereti a változatosságot...

ÖREGÚR De honnan szerezte?

JÖVEVÉNY Magamhoz vettem a színházban, emlékre.

ÖREGÚR Milyen darab volt?

JÖVEVÉNY A tiroli madarász. Tetszik ismerni? (Jódlizik)

ÖREGÚR Elég! Elég!

JÖVEVÉNY (sértetten) Kérem, nekem tapsoltak is!

ÖREGÚR És ezt akarja maga feltenni? Az én sarzsím ellenében?

JÖVEVÉNY (bólint) Ez értékes, drága emlék dicsőségem napjaiból.

ÖREGÚR Az én becsületem egy ócska nadrág, még hozzá rövidnadrág ellenében?

JÖVEVÉNY Ebben a nadrágban boldog voltam.

ÖREGÚR Nem tűröm, hogy meggyalázzák a zászlót!

JÖVEVÉNY Nem tűröm, hogy meggyalázzák a művészbecsületet!

FÉRJ Uraim, ne veszekedjenek!

ÖREGÚR Soha!

JÖVEVÉNY Ha nem tetszik, én abba is hagyhatom a játékot.

ÖREGÚR Egye fene, nem bánom, hagyjuk ezt a számárságot.

(Leveszi a csákóját, és az ágyra dobja)

JÖVEVÉNY Felpróbálhatom?

ÖREGÚR El a kezekkel! Uram... uram...

JÖVEVÉNY „Vogelhändler aus Tirol”.

ÖREGÚR Mindegy. Egyelőre nem nyert még, egyforma esélyekkel indulunk. Örülj, hogy volt egy nadrágod, de a tollforgóhoz ne merj nyúlni!

JÖVEVÉNY Elnézést, nem akartam megbántani.

ÖREGÚR Ne érintsd a szennyes kezedd!

JÖVEVÉNY Kérem, játsszunk.

FELESÉG (balról bejön, egy tányéron peracet hoz) Itt a harapni-való.

FÉRJ Cscscscsc... Ne zavarj!

ÖREGÚR Céll! (Kirákja a lapjait)

JÖVEVÉNY Tűz! (Kirákja a lapjait)

A Férj felkiált örömben. Az öregot a gutatűtés kerülgeti. A Férj egyre halkabban és lassabban kurjongat, végül elhallgat. Csend

ÖREGÚR (fenyegetően) Mit jelentsen ez?

JÖVEVÉNY (felteszi a csákót a fejére) Vesztett, tábornok úr.

ÖREGÚR Én?

JÖVEVÉNY Ha nyert volna, én vesztettem volna, és én sohasem veszték, ha-ha! Kaphatnék egy tükröt?

A Feleség tükröt ad

Köszönöm. (Igazgatja a csákót)

ÖREGÚR És a kalapom?

JÖVEVÉNY (nézegeti magát a tükörben) Szerintem egész jól áll. Magának mi a véleménye?

ÖREGÚR Ez nem lehet.

FÉRJ (nézi a kirakott kártyákat) Bubi-full. Vesztett a papa.

ÖREGÚR Add vissza!

JÖVEVÉNY Szíves engedelmével ez az enyém. Legfeljebb megajándékozhatom a tiroli nadrágommal. (Perecet ropogtat)

ÖREGÚR A becsületem!

JÖVEVÉNY Végtelenül sajnálom. Óhajt még egy partit? (Összesöpri a lapokat, és nagy szakértelemmel megkeveri)

ÖREGÚR Mibe?

JÖVEVÉNY A becsületébe. Mi másba? Az egyetlen lehetőség, hogy visszaszerezze. Én felteszem a csákót, azaz az ön becsületét. És mit tesz fel ön?

ÖREGÚR Mindent!

JÖVEVÉNY Mindent? Mi az a minden? Egy üres üveg, egy ócska vekker meg pár egyéb ócskaság. Ez az egész a becsületért? Megsérteném önt, ha elfogadnám. (Leveszi a fejéről a csákót, és mutogatja az öregnek) Nézze csak, hogy csillog, nézze ezt a pompás tollforgót! (Ráfúj a tollakra) Nézze, hogy hullámzik a szélben. Jaj, úgy szeretem, nem adnám a világ minden kincséért. Maga restellné a legjobban. Azt hittem, többre tartja a becsületét. (Visszateszi a fejére) Minden – az kevés.

ÖREGÚR Más semmim nincs.

JÖVEVÉNY Valóban semmije sincs?

ÖREGÚR Nincs, nincs, nincs.

JÖVEVÉNY Kár. Nos, figyelembe véve a körülményeket, megállapítom, hogy ez is elég.

ÖREGÚR Kérek lapot.

JÖVEVÉNY Szóval játszunk?

ÖREGÚR Játsszunk.

JÖVEVÉNY Mindent feltesz?

ÖREGÚR Mindent.

JÖVEVÉNY Tartom a bankot. (Leveszi a csákót, villámgyorsan oszt) Mit néz úgy?

ÖREGÚR Bámulom a fizimiskáját.

JÖVEVÉNY Nem látott még művészt?

ÖREGÚR Tanulmányozni kell az ellenfél arcát, hogy tudjuk, kivel állunk szemben.

JÖVEVÉNY És talált valamit rajtam?

ÖREGÚR Semmit.

JÖVEVÉNY Hogyhogy semmit?

ÖREGÚR Egy üres tányérból is többet lehet kiolvasni, mint a maga arcából. Ha az ürességet szoborba lehet önteni, akkor ön egy remekmű.

JÖVEVÉNY Semmit? Az nem lehet.

ÖREGÚR Az ember arca általában nem leplezi a gondolatait, érzéseit. Ha nemesek az érzései, nemes vonások tükröződnek az arcon. Ha alantasok, a vonásai is alantasokká válnak. De milyen ember az, akinek teljesen kifejezéstelen az arca?

JÖVEVÉNY Talán profilból? (Oldalra fordul)

ÖREGÚR Nem, nem látok semmit. Vagy annyira elkorcsosult a lelke, hogy nem tud a bőrén áttörni, vagy a bőre olyan vastag, hogy még a legotrombább érzések sem képesek áthatolni rajta. Valószínű azonban, hogy mindkét tényezővel számolnunk kell.

JÖVEVÉNY Kikérem magamnak! Én intelligens ember vagyok. Mikor az állatkertbe jártam, mindenki azt mondta: jaj, de aranyos, okos kisfiú! Nemegetszer cukrot is kaptam, majomcukrot. Igen, mert szándékosan ott ácsorogtam mindig a majomketrec előtt, a majmoknak meg sose jutott cukor. Mindet nekem adták. A majmok nem szerettek.

ÖREGÚR Az állatok tévedhetetlen ösztönrel rendelkeznek. A majmok szempontjából ön kellemetlen volt. És nekem is gyanús volt, kezdetről fogva. Ez annyit jelent, az emberek szempontjából.

JÖVEVÉNY Minden ember egyforma, kérem szépen, csak a majom rosszabb az embernél,

ÖREGÚR De az ön visszataszító jellegtelensége bizakodással tölt el. A nemességnek, a léleknek, az értelemnek győzedelmeskednie kell a jellegtelenségen. Nem, lehetetlen, hogy vesztsek. Nemesi származásom, magas rangom és műveltségem feltétlenül legyőzi az ön értelmetlen jellegtelenségét. A közönségesség nem pusztíthatja el az ideálokat. Az anarchia nem bírhatja le a hierarchiát. Mindent egy lapra teszek fel, mert hiszek a magasabb rendű értékek diadalában. JÖVEVÉNY Térjünk a lényegre!

FÉRJ (a Jövevény kártyáiba néz, halkan) Alighanem túlzásba viszi a dolgot.
JÖVEVÉNY Miért?
FÉRJ Őt ásza van.
JÖVEVÉNY Á, tényleg. Köszönöm szépen. (Az egyik ászot kilopja)
ÖREGÚR Előre! (Kitéríti a lapjait)
JÖVEVÉNY Hallali-juhél! (Jódlizik és kitéríti a lapjait)
FÉRJ Hurrá!
FELESÉG Vesz-tett a pa-pa, vesz-tett a pa-pa! (Örömeben ugrál az ágyon)

A Jövevény felteszi a csákót a fejére, belefúj a trombitába. Az ébresztőóra csörög

ÖREGÚR Úgy látszik, nem szeretnek engem ebben a házban. Mindazok után, amit értetek tettem...
FÉRJ és FELESÉG (egymás kezét fogva ugrálnak és kurjongatnak, mint a gyerekek) Vesz-tett a pa-pa, vesz-tett a pa-pa!

Az Öregúrra senki nem figyel Jövevény hol a kulacsot, hol a trombitát emeli a szájához, felváltva iszik és trombitál. A szünetekben pedig jódlizik. Az ébresztőóra csörög. Mindenki kiabál, nevet és ugrabugrál. Általános örömujjongás
ÖREGÚR (áll az ágyon) Elég!!

Mindenki megmerevedik abban a pózban, ahogy éppen állt. Hirtelen csend

Örültök, mi? Mulatságos, mi? Majd adok én nektek! (Jövevényhez)
Azt hitted, semmim sem maradt? Ó, van ám még itt valamim! (Párnája alól hatalmas kardot húz elő) Úr akartál lenni?
FELESÉG Ments meg! (Átkarolja férjét)
JÖVEVÉNY Akárcsak a tábornok úr... (Leveszi a csákót a fejéről)
ÖREGÚR Úr akartál lenni?
JÖVEVÉNY Nem én, a szerencse... A szerencse forgandó... Kérem, tessék azt eltenni...
ÖREGÚR Mindjárt, mindjárt, csak előbb felnyársallak.
JÖVEVÉNY Nagyon szép kard.
ÖREGÚR Te tiroli tökfilkó... te...
JÖVEVÉNY Játszunk?
ÖREGÚR Mibe?
JÖVEVÉNY A kardjába.

Öregúr eszelős üvöltéssel a Jövevényre veti magát, Jövevény kime-nekül jobbra, Öregúr kivont karddal utána. Az Öregúr ordítása és az üldöző léptek zaja eltávolodik, elhalkul A Férj és a Feleség eloltja a gyertyákat

III. felvonás

A szín, mint az I. felvonásban. Az asztalka és a karosszékek nincsenek itt. Karjában a Csecsemővel belép a Jövevény, kalap nélkül, de a piros sállal a nyakában. A Csecsemő kövér, pirospozsgás, nagydarab fiatalember. Felöltött színész játssza, a Jövevény láthatóan elég nehezen cipeli, nyög, szuszog hozzá. A Csecsemő kötött fehér babaruhát és jégeralsót visel, fején pomponos kissapka, ami jóformán az egész arcát elfedi, csak az orra és a szeme látszik ki

JÖVEVÉNY (énekel) Tente baba, tente... Aludj már! Tente baba... Nem alszik az istennek se. (Egyre ingerültebb) Tente, tente csicsija, bubuja, utyuli-putyuli... Nem érted? Gyermekeim, ó, aludj már... Mondom, aludj már!

A Csecsemő bög

Az istennek se alszik. Mintha a falnak beszélnék! Sose hittem volna, hogy ilyen nehéz dadának lenni... És ha belegondolok, hogy nekem köszönheti az életét. Ha én nem vagyok, nincs a világon! Bizonyos értelemben az apja vagyok, persze nem annyira, mint az igazi édesapja, de keresztapánál mindenestre több vagyok. Felelős vagyok érte, hogy úgy mondjam, az én vérem is egy kicsit.

A Csecsemő bömböl

Hallgass már, kis rokon!

Csecsemő egyre jobban bömböl

Nem hallgatsz?
FELESÉG (balról belép) Mi van itt? Miért nem alszik?
JÖVEVÉNY Ezt én is szeretném tudni. Már egy órája cipelem, leszakad a derekam.
FELESÉG Szép kis gondviselő, mondhatom. Szegény csöppség...
JÖVEVÉNY Én egy csecsemőt vállaltam, nem egy óriást.
FELESÉG Lesz szíves megválogatni a szavait. Elvégre az anyja vagyok.
JÖVEVÉNY Az anyja, az anyja! De nagyra vannak vele! Amióta megszületett, mást se hallok, mint így az anyukája, úgy a mamikája... Minden csak az anyuka körül forog. Azt hihetné valaki, megkapta a Szeplőtelen Fogantatás-rendjelet. Óriási dolog megszülni egy gyereket. Azén anyámnak is sikerült. Méghozzá hogyan. Elég egy pillantást vetni rám, meggyőződhet róla. Nem akarok hencegni, de neki még jobban sikerült, mint kegyednek, aszszonyom. El tudja képzelni?
A Csecsemő pófozza a Jövevényt

FELESÉG Jaj de aranyos!
JÖVEVÉNY Tiltakozom! Mi aranyos van abban, ha a saját apját felpofozza? (A Csecsemőt a földre rakja)
FELESÉG Juj de erős! (Letérdel hozzá és ölelgeti)
JÖVEVÉNY No, ebből elég. (Féltre) Megállj, kis szaros, pofozkodunk mi még.
FELESÉG Mit mond?
FÉRJ (balról belép) Ah, micsoda érzés igazi apának lenni!
JÖVEVÉNY Most meg ez kezd.
FÉRJ Micsoda felemelő, újszerű, szokatlan érzés. Apa – ez büszkén hangzik.
JÖVEVÉNY Hát persze – ezt vártam magától.
FÉRJ Micsoda új perspektívák nyílnak meg előttem! Van már kinek átadni a bölcsességemet, a tapasztalataimat. Az én fiam, az én vérem továbbadja az utókornak a nevemet és a testemet. Öröklí a tehetségemet, a szépségemet, a memóriámat, az intelligenciámat, az egészségemet és valamennyi képességemet.
JÖVEVÉNY A reumájáról megfeledkezett.
FÉRJ Szép lesz, bátor lesz, erős és okos.
JÖVEVÉNY Hát az érelmeszesedés, a korpásodás meg a sárgaság?
FÉRJ A helyemre áll majd, hogy folytassa a megkezdett művet...
JÖVEVÉNY Miféle művet?
FÉRJ ...És tovább csiszolja, tökéletesíti a következő nemzedék épülésére. Rajongani és szomjúhozni fog, építeni és győzedelmeskedni. Valóra váltja álmait, ami nekem nem adatott meg küzdelmes, szomorú és sanyarú életben. Mert be kell vallanom, nekem nem minden sikerült az életben, és nemegyszer tettem fel magamnak a kérdést: miért is jöttem e világra...
JÖVEVÉNY Amit nem kívánsz magadnak, ne tedd másokkal.
FÉRJ De ő megvalósítja mindazt, amire én csak vágyakozva gondolhattam, és boldog lesz helyettem is, az én nevemben. Hisz az én nevemet viseli.
JÖVEVÉNY Szóval másokkal kapartatja ki a gesztenyét.
FÉRJ Múltam fényes bizonyítéka lesz az ő jövője.
JÖVEVÉNY Ámen.
FÉRJ (a Csecsemőhöz) Üdvöz légy, utódom. Neked szentelem az életemet.

Csecsemő borzalmasan ordít

JÖVEVÉNY A kis szerencsétlen. Alighanem megértette.
FÉRJ (mellé térdel) Miért sír?
FELESÉG Eredj innen! Fél tőled!
FÉRJ (sértődötten) Tőlem? De miért?
FELESÉG Nem hallottál még az Oidipusz-komplexusról? Fél tőled, mert te vagy az apja. Szégyell magad, így megrémíteni szegénykét. Apa az ilyen?!
Csecsemő elhallgat, és komolyan figyel

FÉRJ Hát tehetek én róla?
FELESÉG Tehetsz hát. Miattad van komplexusa. (A Csecsemőhöz)

Ugye, kicsikém, komplexusod van? Ityite-pityite toplektyutya...
sutty, erre szaladt a komplexusocská!

FÉRJ Tehetek róla, hogy az apja vagyok, hogy én vagyok az apja?
FELESÉG Látod? Magad is beismered.

FÉRJ Mi más lennék? Szeretném, ha megmagyaráznád, hogyan lehetnék az apja úgy, hogy közben nem vagyok az apja?
FELESÉG Micsoda? Megtagadod a gyermekedet? A tulajdon gyermekedet?

A párbeszéd alatt a Csecsemő ide-oda kapkodja a fejét, mint egy teniszmérkőzésen, hol az apjára, hol az anyjára pillant

FÉRJ Még ha terád hasonlítana, nem mondom, hajlandó lennék azt mondani, hogy nem én vagyok az apja, de így?! Képtelenség.
FELESÉG Sértegetni merészelsz? Engem? A gyermeked édesanyját?
FÉRJ Ne felejtse el, hogy én vagyok az apja!
FELESÉG Én meg az anyja!

FÉRJ Hál' istennek tisztára énrám hasonlít. Kiköpött apja. *(Megfogja a gyerek állát)*

FELESÉG Tévedés. Kizárólag rám hasonlít.

FÉRJ Nézd meg a szemét, azt a hosszúkás, kis fejecskejét, nem is beszélve egyéb testrészeiről ... Tisztára én vagyok, nem vitás...

FELESÉG *(ellöki a Férj kezét, kezébe veszi a gyerek állát, és maga felé fordítja)* Ha, ha, hogy lehetne a tiéd a szeme, mikor te vaksi vagy? Ezt kívánod neki? Tényleg nagyon rossz a szemed, ha nem látod, hogy a szeme tisztára az enyém.

FÉRJ Ha a te szemed az én szemem, ebben az esetben készséggel igazat adok neked. De ez nem igaz, mivel én látom, amit te nem látsz, éspedig, hogy a gyerek énrám ütött.

FELESÉG Majd elválík. Szerencsére vannak még pártatlan bírák. *(Jövevényhez)* Legyen szíves, jöjjön közelebb!

JÖVEVÉNY Parancsol?

FELESÉG Igaz, hogy rám hasonlít a kicsi?

JÖVEVÉNY A legnagyobb mértékben.

FELESÉG Mit mondtam?

FÉRJ *(feláll)* Kérem, nézze meg jobban.

JÖVEVÉNY Valóban. Ha jobban megnézzük, önre hasonlít inkább, uram.

FELESÉG Micsoda?

JÖVEVÉNY Másrészt viszont inkább önre, asszonyom.

FÉRJ Ez az utolsó szava?

JÖVEVÉNY Nem. Egy pillanat. *(A gyerekhez térdel, hogy jobban szemügyre vehesse)*

A Csecsemő az orrát cibálja

FELESÉG Nos?

Jövevény mosta Férjet és a Feleséget mustrálgatja

FÉRJ Tehát?

JÖVEVÉNY *(odébb húzódik)* Sajnos.

FÉRJ–FELESÉG *(egyszerre)* Kire hasonlít???

JÖVEVÉNY Énrám.

FÉRJ Milyen jogon?

JÖVEVÉNY Hogyhogy milyen jogon? Bizonyos fokig én is nemzettem.

FÉRJ *(a Feleséghez)* Mit jelentsen ez...

Trombitaszó...

FELESÉG Ez a nagypapi. Teljesen kiment a fejemből, hogy reggelit kell adni neki. Mint anyának annyi más dolgom van...

FÉRJ Hagyd a fenébe! Amióta nagypapa lett, halálosan gyűlöl minket. Bezárkózott a szobájába, még meg sem nézte az unokáját. Ez embertelenség.

FELESÉG Alaposan megbüntet bennünket, ha-ha-ha.

Trombitaszó

FÉRJ Trombitálj csak, trombitálj! Ez a régi rend hattyúdala. Itt van már az új élet! *(Megpróbálja felvenni a fiát, de a hatalmas súlyt nem bírja felemelni. A derekát fájlalva odébb megy, szívét masszírozza)*

A gyerek nyöszörög, és a trombita hangja irányába nyújtogatja a kezét

FELESÉG Felébresztette a kicsit! A kegyetlen vénember.

JÖVEVÉNY De hisz nem is aludt.

FELESÉG Ezt nekem mondja? Az anyjának? Az anya jobban tudja.

Csecsemő a trombitálás felé kapkod

Nézze, milyen élénk! Milyen nagy!

FÉRJ *(a szívét masszírozza)* Tagadhatatlan.

FELESÉG Milyen ügyes!

Csecsemő kapkod, kirántja magát a Feleség kezéből

JÖVEVÉNY A trombitát akarja.

FELESÉG Milyen muzikális!

A Csecsemő türelmetlenül bömböl

(A férjhez) Eredj az öreghez és mondd meg, adja oda a trombitát a gyerekeknek!

FÉRJ Nem hiszem, hogy hajlandó lesz. Azért trombitál, mert éhes.

FELESÉG A gyerek játszani akar. Nézd, milyen türelmetlen. FÉRJ

Különben is, mi végeztünk egymással. Nem kérek semmit tőle.

FELESÉG Nem teszed meg a gyerekért?

FÉRJ Mikor éhes, nagyon veszedelmes.

FELESÉG Vagy a trombita, vagy én. Vagyis én is meg a trombita is, különben... különben...

FÉRJ Mindenre képes ilyenkor.

FELESÉG Tudod, hogy a pelikán saját vérével eteti a kicsinyeit?

FÉRJ *(Jövevényhez)* Menjen be maga, és kérje el azt a trombitát!

JÖVEVÉNY Félek. Az utóbbi időben kissé neheztel rám az öreg.

FÉRJ Ostobaság. Majd kibékülnek. Mondja meg, hogy én kérem.

JÖVEVÉNY Így biztos szót fogad. *(Kopog az ajtón)*

Az ajtó mögül oroszlánüvöltés-féle hallatszík

FÉRJ Miért habozik?

JÖVEVÉNY Nem szeretném zavarni. Hátha negligszében van.

FÉRJ Egész határozottan hallottam, hogy azt mondta: „tessék”.

JÖVEVÉNY Különös az akcentusa.

Férj betuszkolja Jövevényt az ajtón. Csörömpölés hallatszík, mint mikor egy fazekat vágnak a falhoz. Jövevény abban a pillanatban visszafordul, lihegve, mintha futott volna

FÉRJ Nos?

JÖVEVÉNY Nem adja.

FÉRJ Megmondta, hogy én kérem?

JÖVEVÉNY Nem jutottam szóhoz.

FÉRJ *(a Feleséghez)* Látod? Nem lehet bírni vele.

Trombita. A gyerek bömböl

FELESÉG Csinálj valamit! Azt akarod, hogy komplexusa legyen a gyerekeknek?

FÉRJ Már van.

FELESÉG Nem olyan, más komplexusa. A gyerektől nem szabad semmit megtagadni.

FÉRJ Én tagadok meg? Az öreg tagadja meg.

FELESÉG Hát ez az.

FÉRJ Ez azt jelenti, engem tagadott meg.

JÖVEVÉNY Szíves engedelmevel, engem.

FÉRJ Az teljesen mindegy. Engem tagadott meg azáltal, hogy az ön

kérését megtagadta.

JÖVEVÉNY De nekem fáj.

FÉRJ Ki akarja sajátítani a komplexust, amely saját édesatyám révén engem illet?

Trombita. A gyerek bömböl

FELESÉG Mondd meg neki, hogy legalább hagyja abba a trombitálást és ne izgassa a gyereket!

A fal tetején megjelenik az Öregúr, derékig látszik, mint egy mellszobor, egyenruhában, tollforgóval. Trombitál, aztán eltűnik

FÉRJ Hallotta, papa?

Az öreg újból megjelenik, trombitál, eltűnik

Azonnal hagyja abba!

ÖREGÚR *(felbukkan, kezében a trombita)* Mert?

FÉRJ Mert sír a gyerek.

ÖREGÚR Tényleg. Neki szabad sírni, nekem meg szabad trombitálni.

Melyik az unokám? Az ott? Hú, de ronda.

FELESÉG *(A Csecsemőhöz)* Látod azt a csúnya bácsit? Az a nagypád.

FÉRJ A gyereké az elsőbbség.

ÖREGÚR Ellenkezőleg. Én voltam az első.

FÉRJ De a gyerek az élet, a jövőnk.

ÖREGÚR Hát én? Menjek a yep alá? Eszemben sincs. Élek, bármennyire nem tetszik egyeseknek. *(Trombitál)*

FÉRJ Abbahagyja végre ezt a zenebonát?

ÖREGÚR A zenebona – élet. Minél nagyobb a láрма, annál előbb az ember. Ki a legcsendesebb? A halott. Ergo, minél nagyobb lármát csapok, annál inkább élek. Lássuk, ki az erősebb. A kis pisis vagy én? *(Trombitál)*

A Csecsemő ordít. Az öreg még hangosabban fújja, a csecsemő még jobban bömböl. Felváltva szól a trombita és a gyereksírás. Versenyt üvöltenek

FELESÉG Papa, ha nem hagyja abba a trombitálást, nem kap reggelit.

ÖREGÚR Fordítva. Ha nem kapok reggelit, nem hagyom abba a trombitálást.

FÉRJ Meg kell bolondulni. Add már neki azt a reggelit, mert sose nyugtunk. Te meg ne bögj már! Nem elég, hogy a nagypapi trombitál?

FELESÉG Ne kiabálja gyerekekkel!

FÉRJ Miért nem kiabálhatok a saját gyerekemmel?

FELESÉG Pardon, a közös gyerekünkkel.

ÖREGÚR Bravó!

FELESÉG Maga meg minek örül?

ÖREGÚR Örülök, hogy megváltozott az életetek. Mióta megfiatalítottátok a társadalmat, van mit nézni.

FÉRJ Ez a fejlődés törvénye. Új eszmék, új találmányok lesznek minden területen.

JÖVEVÉNY Úgy van. Például a csatornázás...

FELESÉG Ez is fején találta... *(Balra el)*

A Csecsemő a Férjhez mászik, és váratlanul rángatni kezdi a nadrág-ját

FÉRJ Mit merészel... Á, ez az én kicsikém! Egyem a szívít. Etyelepetyele... *(Ujjával megfenyegeti)* Ha rossz leszel, odaadlak a nagypapának!

A gyerek ráncigálja

ÖREGÚR Fogd meg, fogd meg, kisunokám!

FÉRJ Ej, nyughass, mert megharagszom. Hallod, haragszom!

FELESÉG *(balról be)* Nincs reggeli. ÖREGÚR Hogyhogy nincs reggeli? FELESÉG Valaki megette.

ÖREGÚR Ki ette meg a reggelimet? Azonnal álljon elő!

FELESÉG Különös. Mi nem.

FÉRJ Ki lehetett?

Mindnyájan a Jövevényre néznek

JÖVEVÉNY Tényleg különös.

FÉRJ Különös? Magának mindig nagy étvágya volt.

JÖVEVÉNY Épp az a különös, hogy nem én voltam.

FÉRJ Akkor meg ki?

JÖVEVÉNY Nem tudom. *(A Csecsemőre mutat)* Talán ő?

ÖREGÚR Micsoda? Megette a bifsztekemet?

FELESÉG De hisz még fogacskáit sincsenek. Nincsenek még icipici fogacskáik...

JÖVEVÉNY Azért nem ártana megnézni.

FÉRJ Ez inszINUÁCIÓ! Hogy egy fogatlan csecsemő megegyen egy nagy szelet marhasültet! Mindennek van határa!

FELESÉG *(a gyerek szájában turkál)* Auuu! *(Felsikolt)*

FÉRJ Mi az?

FELESÉG Megharapott.

ÖREGÚR Ha-ha, csak így tovább, gyermekem. Mutasd meg nekik, mit tudsz!

FÉRJ Jön a foga, az én fiamnak már jön a foga!

FELESÉG Az ujjam!

JÖVEVÉNY Csacsiság, asszonyom. Láttam én az állatkertben különb dolgokat is. Emlékszem, egyszer hoztak egy krokodilt... ÖREGÚR Megette! Ezt nem bocsátom meg soha!

FELESÉG Szégyellje magát, papa! Ahelyett, hogy örülne, milyen jó étvágya van.

JÖVEVÉNY Nem mondtam, hogy rám hasonlít? Én is szeretek enni.

FÉRJ Egyébként sem szabad elfelejteni, hogy a gyerek állandóan fejlődik. *(A Csecsemőhöz)* No, mutasd szépen apukának a fogacskáidat...

Csecsemő kinyitja a száját, hosszú, hegyes, hatalmas, ún. „vámpir”-fogak villannak elő

JÖVEVÉNY No, ami igaz, az igaz, ilyen nincs az állatkertben.

FÉRJ *(a Feleséghez, bizonytalanul)* Nem nagyok egy kicsit?

FELESÉG Vigyázz, mert megharap.

FÉRJ Engem? Kizárt dolog. Talán téged, de nem engem. *(A gyerekekhez)* No, mondd meg szépen, kit szeretsz jobban: apukát vagy anyukát?

Csecsemő vicсорit, és megpróbál a Férj orrába harapni. Férj az utolsó pillanatban félreugrik

FELESÉG Láttad?

FÉRJ Ez nem természetes.

FELESÉG Kitől örökölhette?

FÉRJ Mindenesetre tőlem nem. Én is voltam fiatal. Nekem is voltak fogaim. De ez, ami neki nőtt...

FELESÉG Talán majd maguktól kihullanak...

FÉRJ Az ő korában? Legalább ötven évet várhatunk.

FELESÉG Mit csináljunk?

FÉRJ Gondolnunk kell a jövőjére. Tudatosítanunk kell benne a legfontosabb alapelveket, amíg nem késő. Rendkívül gyorsan fejlődik.

Csecsemő rugdalózva elmenekül

Fogják meg!

JÖVEVÉNY *(megragadja a Csecsemőt)* Rugdos!

FÉRJ El ne eressze! Haladéktalanul megkezdjük a nevelését.

Csecsemő rúgkapál

JÖVEVÉNY Nem akarózik neki.

FÉRJ Éppen azért ne vesztegessük az időt. Addig kell nevelni a gyereket, amíg hat rá a szülői befolyás. *(A Feleséghez)* Mivel kezdjük?

ÖREGÚR A Hiszekegyet tudja már?

FÉRJ A Hiszekegyet? Soha! Az én gyermekem mentes lesz minden középkori babonától és előítélettől. Liberális felvilágosítás, ez a programom.

ÖREGÚR És mi lesz a lelkével?

FÉRJ Miféle lelkével? *(Elgondolkozva)* Azén fiamnak nincs lelke.

ÖREGÚR Ez igaz. Megzabálta a reggelimet.

FELESÉG Mindenesetre azért nem ártana...

FÉRJ Elég a fecsegésből! Le a sötétséggel!

JÖVEVÉNY Le! Le!

FÉRJ A felvilágosítás és a parlamenti demokrácia szellemében fogjuk nevelni.

JÖVEVÉNY Ilyen fogakkal?

FÉRJ Mire való a tudomány? Elvisszük egy fogorvoshoz, hogy reszeljen le egy kicsit belőle. A tudomány és a technika segítségére siet a jövő társadalmának. Az első megérzéseket legyőzi a tudományos tapasztalat.

ÖREGÚR Én, kérem, a régi iskola híve vagyok. Rend, fegyelem – az sohasem árt. Isten, becsület és haza. Az idősebbek tisztelete, a hagyományok megbecsülése...

FÉRJ Mit akar még? Testi fenytést? Korbácsot?

ÖREGÚR Miért ne? Ha rászolgált... Emlékszel, hogy megvertelek,

mikor egy csúnya szót mondtál? Várjunk csak, mi is volt az...

CSECSEMŐ *(basszushangon)* Segg.

ÖREGÚR (*elábrándozva*) Igen, igen... (*Észbe kap*) Micsoda? Mit mondott?

FELESÉG Megszólalt, már tud beszélni!

FÉRJ (*a Csecsemőhöz*) Mit jelentsen ez?... Ilyen szavak az én jelenlétemben...

Jövevény int a Csecsemőnek, hogy hallgasson

FELESÉG (*a gyerekekhez, kedveskedve*) Miért nem szóltál előbb, te kis haszontalan?

FÉRJ Kitől tanulta?

FELESÉG Nyilván a dadától.

Mindnyájan a Jövevényre néznek

FÉRJ Maga volt?

JÖVEVÉNY Én semmire nem tanítottam. Csak úgy beszéltem neki mindenfélét, hogy agyonüssük az időt.

ÖREGÚR Jól elfenekelném mind a kettőt.

FÉRJ Ó, nem. Nálam nem lesz testi fenytés, semmiféle erőszak.

Kötetlen beszélgetés formájában megvitátjuk a dolgot a fiammal. (*A Jövevényhez*) Magával később számolok. (*A gyerekekhez*) Figyelj ide, kisfiam. Az egyenlőség és a törvényesség korában élünk. Ez nem jelenti azt, hogy bármit megengedhetsz magadnak. Az együttélés elemi szabályai megkívánják, hogy féken tartsd a kedvteléseidet, és ellenőrizd minden lépésedet. Ha kedved szottyan olyan szót kimondani, ami az idősebbek, különösen édesapád előtt illetlennek számít, akkor fojtsd magadba, vagy mondd egészen halkán, hogy mások ne hallják. Én is így tettem a te korodban, és minden esetben sikerült is. Apám nem hallott meg semmit.

ÖREGÚR A csirkefogó! Becsaptál!

FÉRJ Apa, maga is elismeri, hogy nem hallotta.

ÖREGÚR Megígérted, hogy soha többé nem fogod kimondani.

FÉRJ Szó sincs róla. Csak azt ígérted, hogy soha nem mondom ki fennhangon.

JÖVEVÉNY Én meg mindig hangosan mondom. Én szabad anar... (*Tenyérével befogja a száját*)

FÉRJ Szóval beismeri, hogy maga szolgált rossz példával?

FELESÉG Micsoda következményei lehetnek...

FÉRJ Demoralizálta az utódomat!

ÖREGÚR Mondom, el kell verni.

FÉRJ Ez a maga lelkén szárad. Ki tudja, talán a fogait is magától örökölte.

FELESÉG (*a Férjhez*) Miket beszélpsz?!

FÉRJ Igen, mindennek maga az oka! Amióta betette a lábát a házamba...

ÖREGÚR Ó az oka mindennek. Megkopsztott! Miatta hagytalak magatokra. Ha akkor nem kell őt üldöznöm a város széléig...

JÖVEVÉNY Saját akaratóból kergetett a tábornok úr.

FÉRJ Megengedhetetlen kifejezéseket hozott a házukba, egészségtelen ideálokat, anarchiát!

JÖVEVÉNY De ki kért...

FÉRJ (*nem enged! szöhoz jutni*) És csalt! Hamiskártyás!

JÖVEVÉNY Ki mondta...

FÉRJ Ostoba álmokat szőtt...

FELESÉG Nem szereti a gyerekeket!

FÉRJ Azén pizsamában aludt!

FELESÉG Nem tiszteli az anyát!

FÉRJ Horkol!

FELESÉG Mocorog!

FÉRJ Ezért megfizet!

ÖREGÚR Üsd-vágd, nem apád!

Férj és Feleség a Jövevényre veti magát, az elmenekül Ezalatt a

Csecsemő két lábra áll, szaladni kezd, és a Férj nyakába ugrik

FELESÉG Nézd! Járn is tud! Jár a baba, jár!

FÉRJ Mi ez megint? Mássz le rólam, te!

JÖVEVÉNY Köszönöm, gyermekem. Meg akarták verni a jó öreg dadust.

FÉRJ Mássz le, azt mondtam!

JÖVEVÉNY Miért? Kiköpött apja.

FELESÉG Igazi sportember...

FÉRJ Szedjétek le!

FELESÉG Miért zavarod el?

FÉRJ Megfojt!

FELESÉG (*gügyögve*) Ne fojtasd apukát, kicsikém!

Csecsemő a Férj nyakába kapaszkodik, másik öklével az arcát üti. Férj körbe futkos, mint egy ló a manézsbán

ÖREGÚR Hopp-hopp-hopp!... (*Vezényel, kurjongat, mint egy idomár*)

FÉRJ Jaj, nem bírom!

ÖREGÚR Rajta! Hopp-hopp-hopp!

FÉRJ Jaj, a szívem!

ÖREGÚR És most galoppban! Hopp-hopp-hopp!

FÉRJ Csináljatok már valamit! Nem látjátok, hogy belepusztulok?

ÖREGÚR Magasiskola! Hopplá! Hopp-hopp!

FÉRJ (*a Jövevény körül futkos*) Segítsen rajtam!

JÖVEVÉNY Ne izgassa magát! Majd abbahagyja.

FELESÉG Csak le ne essen!

FÉRJ (*körbefutja a feleséget*) Segíts!

FELESÉG Vigyázz, kicsim, leesel!

FÉRJ Segítség, végem van! Jaj, a lábam... Papa!

ÖREGÚR Szóltál?

FÉRJ Szedd le rólam!

ÖREGÚR Még mit nem?! Szabadítsalak meg a saját fiadtól? Nem kellett volna nemzeni!

FÉRJ Soha többé, esküszöm.

FELESÉG Mi az, hogy soha többé... Nem volt jó?

ÖREGÚR Gyerek kellett neki. Én nem voltam elég?

FELESÉG Már nem szeretsz?

FÉRJ Szedd le!

ÖREGÚR Szedd le te.

FÉRJ Sokkal erősebb, nem bírok vele.

ÖREGÚR És én? Én csak egy nyomorult vénember vagyok, a múlt

maradványa.

FELESÉG Igaz. (*A Férjhez*) Ne állj szóba ezzel a hullával. Szaporodj!

FÉRJ Nem! Apának volt igaza. Hiszek neki.

ÖREGÚR No, ez szép, látod. Nem vagyok már mai gyerek, de erőm

van még.

FÉRJ Igen! A papa a legeslegerősebb.

FELESÉG Én gyerekeket akarok, sok-sok gyereket!

ÖREGÚR De régimódi, elavult nézeteim vannak. Ostoba vagyok és

elmaradt. Nem igaz?

FÉRJ Nem! A papa okos! A papa a legeslegokosabb!

JÖVEVÉNY Mit hallok...

FELESÉG Légy férfi!

ÖREGÚR Szóval azt mondd, nem áll olyan rosszul a szénám?

FÉRJ A papa a legerősebb, a legokosabb és a legeslegeslegkülönb!

JÖVEVÉNY Ez árusítás!

FELESÉG Nem, ez nem férfi.

ÖREGÚR Hú, de felvitte az isten a dolgom!

FÉRJ Apa, apukám!

ÖREGÚR Kezd éledezni bennem az atyai érzés.

FÉRJ A fiad szólít!

JÖVEVÉNY Maga elárulja a forradalmunkat!

FELESÉG Elárulod a gyerekeidet!

ÖREGÚR Gyakran voltál engedetlen. De most, látva a lelkesedése-

det... Hiába, mégiscsak azén vérem.

FÉRJ Igen, igen, jó leszek. Szót fogadok. Csak szabadítson meg ettől a

vadembertől!

FELESÉG Hogy beszélsz a gyerekekről?

FÉRJ Még dicsérjem is, amiért kicsinálja az apját?!

FELESÉG Önző vagy. Mint minden férfi. Emlékezz, kisfiam, hogy csak

az anyaszív dobog érted.

ÖREGÚR No, add csak ide!

FELESÉG Nem, nem engedem!

FÉRJ Köszönöm, papa!

JÖVEVÉNY Mondtam én, hogy nem lehet bízni a liberálisokban.

ÖREGÚR Én majd embert faragok belőle. Megtanítom a Hiszekegyre.

Rend, fegyelem és illem – ezekre fogom megtanítani. Tisztelet az

öregek iránt, szerénység és engedelmesség.

FELESÉG Csak ne nagyon bízza el magát!

ÖREGÚR Megvannak a módszereim. (*Kihúzza a kardját*)

FELESÉG Nem engedem, hogy ijesztgesse a gyereket.

FÉRJ Gyerünk! (*Indul a középső ajtó felé*)

FELESÉG (*eléáll*) Nem engedem, nem engedem!

JÖVEVÉNY Fegyveeeeer-be! Veszélyben a forradalom!

Öregúr meglóbálja a kardját és trombitát

FELESÉG (a Férjbe kapaszkodik) Segítség! Segítség!

Férj kirohan a gyerekekkel a hátán. Feleség utánuk. Az Öregúr eltűnik

JÖVEVÉNY Fegyverbe! Fegyverbe!... (Szünet. Rendes hangon)
Fegyverbe. No, igen. Hol a táskám, jobb lesz csomagolni, biztos, ami biztos.

A színpalak mögül lárma, harci zaj

Igen, jobb így. Lárma

Sajnálom a kölyköt, egész jól indult. De ha egyszer az öregúr nekilát, kő kövön nem marad. Semmi esélyünk. Isten veled, remény, szabadság, új rend! Semmi dolgom többé ezen a világon, ahol az erőszak elnyomja az ártatlanságot, és soha nem érjük meg a tavaszt. Ahol májusban kezdődik a tél. Mentsük, ami menthető, vagy legalább az én függetlenségemet. A világot béklyóba verhetik, de semmi nem gátolhatja a szabadságot, amely itt, bennem lakozik. Ó, itt. (Mellét veri) Az eszmék menedékhelye az én bensőm. Meg kell őriznem az ideálokat, ez a kötelességem. Eleget tesztek küldetésemnek, száz akadályon át. Elmegyek, magammal viszem az ideálokat. De hová? Meglátjuk, majd csak akad valami hirdetés... (Zsebéből újságot vesz elő, kinyitja, olvassa)... Albérleti szoba a város szívében... — Nem, ez nem jó. Nem szeretem a belvárost.

A kinti lárma elcsendesedik

Igen, mindennek vége. Siessünk. — „Tágas, napos szoba fürdőszoba-használattal...” „Aha, van fürdőszoba. Remek! „Egészséges gondolkodású család kiadja felelős beosztású...” — Ez nekem való... Hogy? „Felsőbb helyről fizetve?!...” — Pardon. Nézzük tovább.

Középről megjelenik a Feleség. Jövevény a zsebébe dugja az újságot

FELESÉG Nem adná kölcsön a bőröndjét?

JÖVEVÉNY Tessék?

FELESÉG Vidékre utazunk.

JÖVEVÉNY Mi a szósz...!? Nyaralni mennek?

FELESÉG Az idén kicsit korábban.

JÖVEVÉNY Értem. A gyerekeknek levegő kell, pihenés. Azok után, ami történt...

FELESÉG És volna még egy kérésünk.

JÖVEVÉNY Kérem, parancsoljon.

FELESÉG Hogy vigyázza a lakásra, amíg távol vagyunk.

JÖVEVÉNY De én...

FELESÉG Itt vannak a kulcsok. (Egy kulcsot dob a Jövevény lábába elé, és középen el)

JÖVEVÉNY De én... én is elmegyek. Nem fogok egyedül maradni ezzel a borzasztó vénemberrel. Ó nem. Inkább a híd alatt, mint egy fődél alatt vele. Akkor leckéztetne, amikor kedve tartja. Elvégre nem adhatom fel az eszményeimet! Szabad anarchista vagyok! A táskám, hol a táskám! (A középső ajtó felé indul, de megtorpan) Nem, jobb, ha most nem mutatkozom előtte. Képes sértegetni, személyemben az ideálokat sértené meg. Most, hogy minden elveszett, mindenekelőtt a személyes biztonságomra kell gondolnom. Ez kötelességem. De hol a táskám... Fenébe a táskával! Meglépek így, ahogy vagyok. (Megindul jobbra)

Középről jön a Férj és a Feleség. Hordágyon hozzák az Öregurat. Az Öregúr egyenruhában, de csákó nélkül, fején kötés. Mellén a Jövevény bőröndje

Mi az? Az regúr is elutazik?

FELESÉG A nagypapát is magunkkal visszük.

JÖVEVÉNY Ez lehetetlen... ez képtelenség... ez...

FELESÉG Igazán sajnáljuk, hogy kénytelenek vagyunk magára hagyni.

JÖVEVÉNY Nem tesz semmit, nem tesz semmit.

FELESÉG Az egész lakás a rendelkezésére áll. Csak arra kérem, ne felejtse el meglocsolni a virágokat és a gázt elzárni.

JÖVEVÉNY Ó, hogyne. Sokáig lesznek távol?

FELESÉG Még nem tudjuk.

FÉRJ Sokáig.

FELESÉG Elég sokáig.

JÖVEVÉNY Kérem, kérem, nem kell sietni, maradjanak, ameddig jólesik.

FELESÉG Igazán nagyon kedves magától.

JÖVEVÉNY Semmiség.

FELESÉG Érezze itthon magát!

FÉRJ (nyugtalanul körülnéz) Gyerünk már!

FELESÉG A gázt, nehogy elfelejtse a gázt!

JÖVEVÉNY Tessék egész nyugodt lenni.

FÉRJ Viszontlátásra. (A kezét nyújtja a Jövevény felé, de nem néz a szemébe. Kezet fognak)

JÖVEVÉNY Viszontlátásra. Ha bármikor szüksége lenne rám...

FÉRJ (sietve) Ó, nem, nem, köszönöm.

FELESÉG Viszontlátásra. (Kezet nyújt)

JÖVEVÉNY Viszontlátásra.

FELESÉG Majd irunk.

FÉRJ Gyerünk már!

JÖVEVÉNY Gyűjtöm a képeslapokat. Tengerrel vagy hegyekkel.

FÉRJ Gyerünk, gyerünk! (Felemelik a hordágyat)

FELESÉG Egy pillanat. A papa akar még valamit mondani...

Leteszik a hordágyat. Az Öregúr felkönyököl. Nagy nehezen felemeli a másik kezét, és öklével megfenyegeti a Jövevényt. Aztán erőltlenül visszahanyatlak a hordágyra. Férj és Feleség felemelik, és jobbra kiveszik az Öregurat. Jövevény egy darabig még teget utánuk, mintha egy távolodó vonatot látna. Aztán sarkon fordul, a középső ajtóhoz siet, mindkét szárnyát kitarja, és behúzza a színre a második felvonásbeli ágyat. Az ágyat bíborszínű takaró borítja. Cipőstül ráugrik, nagyot nyújtózik, mélyet lélegzik. Zsebéből előhúzza az újságot, és komótosan apró darabokra tépi. Aztán a kulcsosomót veszi elő, hosszasan játszik vele, dobálja, elkapja

JÖVEVÉNY Viszontlátásra, viszontlátásra... (A kulcsot zsebre vágja, oldalára fordul, kényelmesen elhelyezkedik)

A falon keresztül beesik a trombita

(Kíváncsian felemelkedik) Hé, vigyázz, te!

Berepül a kard

(Összerezzen) Vigyázz, mondom!

Berepül a csákó a tollforgóval

Maradj veszteg! (Egy darabig feszülten várakozik, aztán visszafekszik) No, elcsendesedett. (A párnát igazgatja) Viszontlátásra, viszontlátásra... (Újból a kulccsal játszik, elteszi, nyújtózkodik, ásít. Megfordul, kényelembe helyezi magát)

Zaja másik szobából, üvegcsörömpölés, zuhanó bútorok

(Felemelkedik) Hé, csönd legyen! (Zaj) Nyughass, mondom! (Zaj) Elhallgass már! (Egy ideig figyel, aztán visszafekszik, kényelmesen elhelyezkedik) No, elcsendesedett. (A párnát igazgatja, szivart talál a párna alatt. Rágyújt, pőfékel Csend) Miért van ilyen csendben? (Hirtelen felül az ágyban) Rossz jel. Ha a gyerekek csöndben vannak, ez azt jelenti, rossz fát tesznek a tűzre. Mit csinálsz?... Biztos elkövetett valamit, nem is válaszol. Valamit szétszed, tönkretesz, elfuserál. Hagyd abba!... Hallod? Hagyd abba!... (Az ágy szélére ül, lába a földön) Istenverése ez a kölyök. Muszáj ráncba szednem, mielőtt mindent felforgat. Azonnal hagyd abba!... Ott vagy? (Feláll) Hova a csudába lett? Talán a konyhában van? Megnézem, nehogy a gázt babrálja. Végre is a lakásomról van szó. (A szivarral a kezében kimegy balra)

Szünet. Robbanás. A fény kialszik, majd újból világos lesz, balról gomolygó füstfelhő ömlik be. Szünet. Balról kissé bizonytalan léptekkel betámolyog a Csecsemő. Fején a csákó a megpörköltött tollforgóval, egyik kezében a kard, a másikban a Jövevény piros sálja

CSECSEMŐ Maaamaaaa!....

VÉGE

Fordította: Balogh Géza

